

ศาลรัฐธรรมนูญสร้างความเป็นธรรมในสังคม

การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีหรือในทางวิชาการทางกฎหมายมหาชนเรียกว่า การควบคุมแบบรูปธรรม (Concrete Control) การควบคุมแบบรูปธรรมมีปรากฏในประเทศไทยเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2488 ซึ่งศาลฎีกาทำหน้าที่เป็นศาลอาชญากรรมสงครามได้มีคำพิพากษาที่ 1/2489 ลงวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2489 ว่าเฉพาะที่ลงโทษการกระทำก่อนวันที่พระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม พ.ศ. 2488 นี้ใช้บังคับนั้นเป็นการใช้กฎหมายย้อนหลัง จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญและเป็นโมฆะ จากนั้นได้มีพัฒนาการขององค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับเรื่อยมา สำหรับศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 264 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 211 โดยตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ต้องเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดี โดยศาลรัฐธรรมนูญได้วางหลักไว้หมายถึงพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด และพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 230 วรรคห้า
2. ต้องด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 หมายถึง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และเฉพาะเนื้อหาของบทบัญญัติแห่งกฎหมายเท่านั้น มิได้หมายถึงกระบวนการตรากฎหมาย
3. ต้องเป็นศาลเท่านั้นที่มีสิทธิส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ได้แก่ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร โดยศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งก็ได้ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
4. ต้องไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น
5. ต้องมีสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย

สำหรับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 211 มีลักษณะทำนองเดียวกัน แต่มีรายละเอียดแตกต่างกันบ้าง กล่าวคือ กรณีคู่ความโต้แย้งต้องแสดงเหตุผลด้วย และเมื่อศาลส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ในระหว่างนั้นให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งแตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 264 ที่บัญญัติให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว โดยมีได้ดำเนินการพิจารณาคดีใด ๆ

ล่าสุดเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2551 ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยอันเนื่องมาจากศาลยุติธรรมได้ส่งคำโต้แย้งของคู่ความว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 309 ทวิ วรรคหนึ่ง และวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญในหลาย ๆ มาตรา จำนวน 7 คำวินิจฉัย โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 309 ทวิ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการขายทอดตลาดได้ในราคาต่ำเกินสมควรซึ่งมีการแก้ไขในปี 2547 มีสาระสำคัญดังนี้

1. หลักเกณฑ์การขายทอดตลาดทรัพย์สิน ตามมาตรา 309 ทวิ วรรคหนึ่ง สรุปได้คือ
  - 1) มีการคัดค้านว่าราคาของผู้เสนอราคาสูงสุดนั้นเป็นจำนวนต่ำเกินสมควร
  - 2) เจ้าพนักงานบังคับคดีต้องเลื่อนการขายทอดตลาดทรัพย์สินออกไป เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่คัดค้านหรือไม่ก็ตาม หาผู้ที่จะเสนอซื้อในราคาที่บุคคลดังกล่าวต้องการมาเสนอซื้อในการขายทอดตลาดครั้งต่อไป
  - 3) ให้ผู้เสนอราคาสูงสุดต้องผูกพันกับการเสนอราคาดังกล่าวภายใน 30 วันนับแต่วันที่เสนอราคาระนั้น
  - 4) ในการเสนอราคาครั้งต่อไป หากมีผู้เสนอราคาสูงสุดไม่สูงกว่าราคาสูงสุดครั้งก่อนหรือไม่ มีผู้เสนอราคาเลย ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเคาะไม้ขายให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุดในการขายทอดตลาดทรัพย์สินครั้งก่อน

5) แต่หากมีผู้เสนอราคาสูงสุดในการขายทอดตลาดครั้งต่อไปในจำนวนสูงกว่าราคาสูงสุดครั้งก่อน ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเกาะไม้ขายให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุดในการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นได้

2. คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด ตามมาตรา 309 ทวิ วรรคสี่ สรุปได้คือ ตามบทบัญญัติมาตรา 309 ทวิ (เดิม) บัญญัติให้อุทธรณ์คำสั่งไปยังศาลอุทธรณ์ได้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด แต่ตามบทบัญญัติที่แก้ไขใหม่ในปี 2547 ได้บัญญัติให้คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุดซึ่งหมายถึง คำสั่งของศาลชั้นต้นนั่นเอง

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญได้วางหลักไว้ว่า บทบัญญัติของวิธีการขายทอดตลาดเป็นการคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้ ลูกหนี้ บุคคลผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งบุคคลภายนอกที่ซื้อทรัพย์สินได้จากการขายทอดตลาดโดยสุจริต การที่กฎหมายบัญญัติให้มีการคัดค้านได้เพียงครั้งเดียว เพื่อให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นธรรม เป็นการให้สิทธิแก่บุคคลในการคุ้มครองประโยชน์แห่งตนมากกว่าเป็นการจำกัดสิทธิ และเป็นการป้องกันมิให้ฝ่ายใดอาศัยการคัดค้านราคาเป็นช่องทางในการประวิงคดี หากเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านราคาได้อีก จะส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการให้เป็นผลสำเร็จลงได้ แต่ถือว่าเป็นอภิสิทธิ์ที่กฎหมายให้ไว้อย่างเด็ดขาด ซึ่งถ้ามีการใช้สิทธิคัดค้านดังกล่าวแล้ว เจ้าพนักงานบังคับคดีจะเกาะไม้ขายไปไม่ได้ นอกจากนั้น ศาลรัฐธรรมนูญยังได้วางหลักต่อไปว่า รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นอาจมีบทบัญญัติให้ศาลแต่ละศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเป็นกรณีพิเศษ และหรือให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นที่ยุติในศาลนั้นหรือในศาลชั้นใดของศาลยุติธรรมก็ได้ โดยไม่จำเป็นจะต้องดำเนินคดีให้ครบสามชั้นศาลเสมอไป ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 309 ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามมาตราต่าง ๆ ตามคำร้องที่ศาลยุติธรรมส่งมา

ผลจากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญถือว่าได้สร้างความเป็นธรรมในสังคม เนื่องจากการตีความตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีภายใต้หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หลักนิติธรรม หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักความเสมอภาคที่ได้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และมีได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และเพื่อป้องกันการประวิงคดีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 211 นอกจากนั้น สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ประสานการปฏิบัติกับสำนักงานศาลยุติธรรม และศาลอื่นเพื่อให้การดำเนินการสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาของศาลดำเนินไปด้วยความรวดเร็วอย่างเป็นระบบ